

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

A MAGYAR ZSIDÓK HELY- ZETE KÜLFÖLDÖN

Áttekintés a német megszállás előtti időszakról

A KÁLLAY-KORMÁNY alatt a külföldön tartózkodó magyar nemzetiségű zsidókat, ha nem is mindig nagy ügybuzgalommal, de hatékonyan védelte a magyar állam a két fő szövetséges tengelyhatalom befolyási övezetében is. Ez annál is inkább figyelemre méltó, mert sok más ország zsidó állampolgáira minden további nélkül kiterjesztették a helyi zsidóságot sújtó intézkedéseket.

Európa náci megszállta országaiban a német hatóságok nem mindig tartották tiszteletben a nemzetközi jog előírásait. Sok esetben egyszerűen nem vettek tudomást a magyar kormány hivatalos álláspontjáról, és – suba alatt – magyar zsidókat is elvittek a „kelet-európai munkára” indított szállítmányokkal. Különösen így volt ez 1942 szeptemberében és októberében, a nyugat-európai zsidó közösségek felszámolásakor. Ekkoriban (majdnem fél évvel a magyar és német hadsereg megsemmisítő voronyezi és sztálingrádi veresége előtt) maguk a magyar hatóságok sem tettek még komolyabb erőfeszítéseket a külföldön élő magyar állampolgárságú zsidók védelmében.

Első ízben – meglehetősen félénken – akkor emelték fel szavukat a magyar zsidók érdekében, amikor Magyarországon híre ment, hogy az 1942 szeptember-októberében Nyugat-Európában lezajlott deportálásoknak magyar zsidók is áldozatul estek. A németeknek nem kevés bosszúságot okozó kampány mégis csak 1943-ban kezdődött meg. A szövetséges és semleges országok zsidó állampolgáiraival szemben a németek úgy jártak el, hogy őket is az általános zsidóellenes rendelkezések hatálya alá vonták, hacsak hazájuk kormánya hozzá nem járult meghatározott időn belüli hazatelepítésükhöz. A határidőket számos alkalommal meghosszabbították. A magyarok, bizonyos cselekvőkészséget tanúsítva, beleegeztek azon zsidók kisebb csoportjainak hazatelepítésébe, akiknek magyar állampolgársága egyértelműen megállapítható volt. A náci ura-